

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

-

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

-

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

-

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

-

7 luku Luontotyyppien suojelu

Esityksen 66.2 §:n (Uhanalaisen luontotyyppin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä) mukaan maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua maakunta-, yleis- tai asemakaavaa laadittaessa on otettava huomioon 65 §:ssä tarkoitettut uhanalaiset luontotyypit. Säännöksen soveltamista helpottaisi, jos olisi säännelty, mikä on käytännössä riittävää huomioonottamisvelvollisuutta. Kyseisestä säännöksestä saattaa muodostua uusi valitusperuste siltä osin, onko säännöstä noudatettu esimerkiksi asemakaavan uhanalaisten luontotyyppien riittävän huomioimisen osalta. Isojen investointihankkeiden osalta tulisi mahdolliset valitusoikeuden perusteet olla todettavissa jo hankkeen alkuvaiheessa.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä sen uudistamisessa tunnistetaan myös luontoarvojen huomiointi kaavoituksessa. Jos luontoarvojen huomiointi tehdään MRL:n säännösten mukaisesti suhteessa kaavan ohjaustehtävään ja tarkkuuteen, tuoko luonnonsuojelulain säännös uutta huomioitavaa jokaiseen kaavoitustasoon säännöksellä riittävästä luontoarvojen huomioonottamisvelvollisuudesta. Koska kaavatasoja voi olla useita, on huomiointi tehtävä joka tasolla erikseen ja ehkä päällekkäisesti.

8 luku Eliölajien suojelu

-

9 luku Vaihdata, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

-

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

-

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

Esityksen 132 §:ssä (Valitus tämän lain mukaisista päätöksistä) ehdotetaan rekisteröityjen yhdistysten muutoksenhakuoikeuden osittaista laajentamista asiallisesti ja alueellisesti. Valitusoikeuden laajentuessa, on huolestuttavaa, jos muutoksenhakuoikeus myös kertautuu eri kaavatasoilla.

Lisäksi valitusten käsittelyssä olisi huomioitava, että paikallista poikkeusluvalla aiheutuvaa haittaa tulisi verrata alueen rakentamisen edistämään hyvään vaikutukseen, kuten alueellisen luontoesiintymän vertaamista esimerkiksi raidehankkeen rakentamiseen, joka omalta osaltaan on edellytys esimerkiksi toisaalla lainsäädännössä vaaditulle vähähiiliselle ja kestäväälle liikennejärjestelmälle.

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

-

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

-

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

-

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

-

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

Luonnoksen mukaan velvoittava sääntely kompensaatioedellytyksen liittämisestä poikkeamislupiin on tarkoitus säätää astumaan voimaan sitten, kun säännösten soveltamiseen liittyvä pilotointi on toteutettu. RAKLI pitää hyvänä, että menettelyä pilotoidaan ennen voimaan saattamista.

Ammattimaiset kiinteistönomistajat ja -sijoittajat perustavat toimintansa ympäristö- ja yhteiskuntavastuullisuuteen sekä hyvään hallintoon. RAKLIN jäsenkunnan toiminta kohdistuu pääosin olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään, jolloin kompensaatiomenettelylle on harvoin tarve. Kompensaatiomenettely tarjoaa kuitenkin mahdollisuuden siihen, että yhteiskunnallisesti tärkeitä investointeja voidaan toteuttaa alueilla, joilla on erityisiä turvattavia luontoarvoja. Kyseiset merkittävät investointihankkeet voivat olla esimerkiksi pitkäjänteisen ilmastonmuutoksen hillinnän tai asunto- ja elinkeinopolitiikan kannalta tärkeitä.

RAKLI on huolestunut kompensaatiosääntelyn vaikutuksista etenkin asemakaavoituksen ja rakentamislupamenettelyn prosesseihin. Riskinä on, että kompensaatiovelvoite hyvittämissuunnitelmiseen, seurantamenetelmiseen ja kompensaatiorekistereineen lisää runsaasti sekä hankkeeseen ryhtyvän että ELY-keskuksen hallinnollisia tehtäviä, pidentää hankkeiden suunnitteluprosesseja (kaavoitus, rakennuslupa) ja lisää siten investoinnin epävarmuuksia ja kustannuksia. Etenkin pienten hankkeiden kohdalla epävarmuudet ja lisäkustannukset voivat estää toteutumisen.

Kompensaatio edellyttää poikkeamislupaa ELY-keskukselta. Poikkeamislupa on valituskelpoinen, mikä lisää oikeusasteiden työtaakkaa ja hidastaa hankkeiden toteutumista. Yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti merkittävissä hankkeissa viivästys voi aiheuttaa hyvin merkittäviä haittoja. Ylipäättään lainsäädännöllä ei tule lisätä selvitysten ja hallinnollisten käsittelyjen aiheuttamaa työmäärää asemakaava- ja rakennuslupavaiheessa tai niitä koskevissa muutoksenhakuprosesseissa.

RAKLI näkee, että seuraavat seikat vaativat lisäselvennystä:

- Missä vaiheessa kompensatiovelvoite todetaan (kaava? rakennuslupa?)?
- Millä perusteilla ja missä vaiheessa ELY määrittelee hyvitysalueen rajat? Voiko hyvitysalueeksi tulle kohde, joka on yleis- tai asemakaavassa osoitettu rakentamisen piiriin? Jos voi, mitkä ovat maanomistajan oikeudet? Miten varmistetaan, että hyvitysalueita on olemassa kompensatiota edellyttävillä seuduilla?
- Miten kompensatiovelvoite perustellaan esimerkiksi vierekkäisten asemakaava-/rakentamislupahankkeiden kohdalla?

Esityksen 100 §:n "Suunnitelma hyvittävästä toimenpiteistä" perusteluissa sanotaan, että mikäli heikentävän toimenpiteen toteuttaminen viivästyisi, päätöksen saajan olisi haettava sille jatkoaikaa. Tässä yhteydessä olisi aiheellista tarkistaa, että hyvittämissuunnitelma olisi edelleen ajantasainen. Hyvittämissuunnitelma tulee siis todennäköisesti hakea lopullisena myös haettaessa poikkeuslupaa jo suunnittelu- tai kaavoitusvaiheessa, vaikka hanke ei vielä alkaisikaan toteutua, jolloin hyvittämissuunnitelma saattaa vanhentua ennen toteutusvaihetta ja joudutaan tekemään useampaan kertaan.

Suunnitteluvaiheessa olisi hyvä tehdä riittävän tasoinen hyvityssuunnitelma, jota tarkennettaisiin, kun tiedetään hankkeesta johtuvat vaatimukset. Lisää hyvittäviä toimenpiteitä tulisi suunnitelmaan lisätä vain silloin, kun hankkeesta aiheutuvat heikennykset ovat olennaisia.

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

-

Elston-Hämäläinen Eva
Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry